

Yo‘el kitobi va Laodikiyalik Yettinchi kun Adventistlar Jamoati — O‘n yettinchi son

Jeff Pippenger

2025-12-23

O‘n yettinchi son

So‘nggi maqolani Abram va Pavlusning bashoratlari haqidagi tugallanmagan mulohaza bilan yakunlagan edik; bu bashoratlar satrma-satr 430 yillik bir davrni hosil qiladi, u 30 yildan, so‘ng esa 400 yildan iboratdir. Menimcha, ilohiyot olamida 30 yilni 400 yildan keyin keladigan bir davr deb ko‘rishi mumkin bo‘lganlar bor; biroq odatda murojaat qilinganda, o‘ttiz yil ushbu davrning boshiga tayinlanadi. Bu 400 dan keyin 30mi, yoki 30 dan keyin 400mi? Bu o‘ttizdan keyin to‘rt yuzdir, chunki o‘ttiz yillik davrni tasdiqlash uchun, u bilan bog‘langan va undan keyin keladigan ikkinchi bashoratiy davr bilan birga, ko‘plab guvohlar mavjud.

Ibtido 41:46 da Yusuf Fir‘avnga xizmat qilishni boshlaganida o‘ttiz yoshda edi. Shundan so‘ng yetti yil mo‘l-ko‘lchilik boshlandi, uning ortidan esa yetti yil qahatchilik keldi. Yusuf, Masihning bir timsoli sifatida, o‘ttiz yoshida bo‘lgach, uning ortidan 2520 kundan iborat ikki davr keldi. Masih o‘ttiz yoshda bo‘lganida, uning ortidan 1260 kundan iborat ikki davr keldi, ular birgalikda 2520 ni tashkil etadi; bu esa, o‘z navbatida, ikki shohlik ustiga tushgan yetti zamon bilan bog‘lanadi.

Dovud shoh bo‘lganida o‘ttiz yoshda edi va 2 Shohlar 5:4 da qayd etilganidek, qirq yil hukmronlik qildi. Dovud Masihning timsolidir, va Masih o‘ttiz yoshda bo‘lganida, U suvga cho‘mdirildi, so‘ngra qirq kun davomida sahroga haydab chiqarildi; keyin esa, suvga cho‘mdirilishi orqali timsollangan tirilishidan so‘ng, qirq kun davomida shogirdlarga shaxsan qolib ta‘lim berdi. Xochda Quddusning vayron qilinishi rahm-shafqat ila qirq yilga kechiktirildi; bu ularning ahd tarixining boshida sahroda o‘lib borilgan qirq yilga mos keladi.

Hizqiyo 1:1 da Hizqiyo payg‘ambar bo‘lishga chaqirilganida o‘ttiz yoshda edi. Hozir Hizqiyoning o‘ttizinchi yilidan keyingi davrga to‘xtalib o‘tirmayman, biroq uning xizmati qancha davom etganiga doir aniqlangan dalillarning qisqa AI-xulosasini kiritaman. “Hizqiyoning bashoratlari Eski Ahdda eng aniq sanalangan bashoratlar qatoriga kiradi; kitob bo‘ylab 13 ta muayyan sana berilgan. Bularning barchasi Yoxayaxinning surgun qilingan yilidan boshlab hisoblanadi (miloddan avvalgi 597 yil 1-yil sifatida), va taxminan 22 yilni qamrab oluvchi ravshan xronologik asosni taqdim etadi.”

Iso suvga cho‘mdirilganida o‘ttiz yoshda edi va shundan keyin U bir hafta davomida ko‘plar bilan ahdni tasdiqladi.

Masihga qarshi bo‘lgan shaxsga nisbatan ham payg‘ambarlikda Masihning andozasi amal qiladi; va xuddi Masih Samoviy Oliy Ruhoniy sifatidagi xizmatini boshlash uchun o‘ttiz yil tayyorgarlik ko‘rganidek, masihga qarshi bo‘lgan shaxs uchun belgilangan o‘ttiz yillik payg‘ambarlik

tayyorgarlik davri 508-yilda “doimiy”ning olib tashlanishidan 538-yilgacha davom etdi. O’sha vaqtda papalik soxta oliy ruhoniylar sifatida hokimiyat bilan ta’minlangan edi; xuddi Masih O’zining suvga cho’mishida qudrat bilan moylanganidek, chunki papalik zulmatining 1260 yili Masihning O’z suvga cho’mishidan xochgacha bo’lgan 1260 kunlik sof nuriga muvofiq kelar edi, bu esa 1798-yilda papalikning o’limli yarasi bilan uyg’unlashadi.

O’ttiz yillik davr bilan boshlanadigan ushbu avvalgi ikki qismli davrlarning hech biri Abramning o’zining uch bosqichli ahd jarayonidagi birinchi qadamidan oldinga o’tmaydi. Shuning uchun, Pavlusning ikkinchi guvohligi bilan tasdiqlangandan keyingina bu shunday bo’lishi mumkin bo’lgan bo’lsa-da, birinchi bo’lib tilga olingani Abramnikidir. Pavlus o’z so’zlarini yozganida, 400 yillik bashorat 430 yillik bashoratga aylandi; bunda dastlabki 30 yil so’nggi vaqt davridan alohida ajratib qo’yilgan.

Men Masihning Alfa va Omega sifatida namoyon etilgan fe’l-atvoriga asoslanib shuni ta’kidlaymanki, bir yuz qirq to’rt mingning ahd jarayonida, ya’ni Ibrohim va Pavlusning o’ttiz yilga oid ikki qirrali bashoratiga nisbatan omega bo’lganlarning tajribasida — undan keyin keladigan to’rt yuz yil ham ahd tarixining omegasi bo’lgan muqobilini topishi kerak; bu esa bir yuz qirq to’rt mingning muhrlanishi tarixidir. O’ttiz yillik bir davr, undan keyin esa yana boshqa alohida bir davr, vaqtini qo’llamaydigan, ammo Ibrohimning 430 yillik asosiy bashoratini bajo keltiradigan tarzda amalga oshishi lozim. Agar siz avvalgi bayonotni yana bir bor o’qib chiqsangiz, so’ngra shu nuqtaga qaytib, davom etsangiz, yaxshi bo’lar edi.

Iso, Yusuf, Dovud va Hizqiyolning barchasi oxirgi kunlarda Xudoning xalqini timsollovchi bir ishga tayyorgarlik ko’rishda o’ttiz yil bo’lgan edilar. Payg’ambar Hizqiyol, Masih—Ruhoniyga timsol bo’lgan Yusuf va shoh Dovud. To’rtta timsol, biroq Samoviy Oliy Ruhoniyning ifodalovchi timsollardan biri insoniy hamda ilohiy vakilga ega. O’sha to’rtta guvohning barchasi Ibrohimning 30 yili, so’ng esa bashoratli davr kelgani bilan bir ovozdan tasdiqlaydi.

Masihga qarshi kuch o’ttiz yil davomida tayyorlandi, so’ngra 1798-yilda o’zining birinchi o’limini qabul qilguniga qadar 1260 yil davomida hokimiyat bilan quvvatlanirildi. U ikkinchi o’limning ramzidir, chunki sinov muddati yopilganda u yana o’ladi. Ikkinchi o’lim — abadiy o’limdir. Biz tirilgan Najotkorga xizmat qilamiz, chunki Masih abadiyat uchun o’lmadi, U ikkinchi o’limni o’lmadi. Papalikning halokatli yarasi sog’ayganda, Vahiy o’n uchinchi bob uning yana 42 oy hukmronlik qilishini ko’rsatadi; bu esa vaqt unsurisiz bo’lgan bashoratli davrni anglatadi.

U Yakshanba qonuni vaqtida tiriltirilganida, uning ishiga qarshi turadigan lashkar — Vahiy kitobining o’n birinchi bobida zikr etilgan uch yarim kunning oxirida tiriltirilganlardir. Ikkita tiriltirilgan hokimiyat — ikkalasi ham bayroqdir: biri yettinchi kun Shabbatiniki, biri esa quyoshniki — butun dunyo uchun mo’ljal nuqtasiga aylanadi, insoniyat hayot yoki o’lim uchun o’zining so’nggi tanlovini qilayotgan bir paytda.

Yakshanba qonuni vaqtida, mahdiydajjol, ya’ni vahshiy ham bo’lgan o’sha kuch, ajdaho, o’zi (vahshiy) va soxta payg’ambardan iborat uch karra ittifoqni ifoda etadi. O’sha uch kuch Xudoning jamoatiga qarshi birlashadi; bu jamoat barcha tog’lardan yuksak qilib ko’tarilishi kerak. Xudoning g’olib jamoati tayyorgarlikning o’ttiz yillik davridadir; bu so’zma-so’z o’ttiz yil emas, balki o’ziga

o'ttiz biriktirilgan va 1844-yildagi amrdan keyin ham bashorat sifatida hanuz amal qilayotgan, bashoratli qo'llanishining endi endi haqiqiy emasligi aniqlashtirilgan, muqarrar bir bashoratli davrdir. O'ttiz yil payg'ambar, ruhoniylar va shoh uchun tayyorgarlik davrini ifodalashini ko'rish oson; ular g'olib jamoat sifatida ulug'vorlik shohligini ifoda etadilar. Hizqiyolning to'rt guvohi, Masih, Yusuf va Dovud, xuddi o'sha vaqt davrida — papalik va uch karra ittifoq dunyoni Armageddonga yetaklayotgan davrda — Xudo shohligining hokimiyatini ifoda etadilar.

G'olib jamoat Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonuni vaqtida yuksaltiriladi, va Eski hamda Yangi Ahdlarning guvohligiga ko'ra, yuz qirq to'rt mingdan iborat bo'lgan ahd xalqi ruhoniylar shohligiga aylanishi kerak.

Sizlar ham tirik toshlar kabi ruhiy uy, muqaddas ruhoniylar sifatida barpo etilmoqdasizlar; toki Iso Masih orqali Xudoga maqbul bo'lgan ruhiy qurbonliklarni keltirasizlar. 1 Butrus 2:5.

Ruhoniylar ma'badda xizmatni boshlaganlarida o'ttiz yoshda bo'lishlari kerak edi; demak, Yakshanba qonunidan oldin bir vaqt davri mavjud bo'lib, unda ruhoniylar birinchi hosilning to'liq nazri sifatida xizmat qilish uchun tayyorlanadi. Bir yuz qirq to'rt mingdan iborat bo'lgan ruhoniylar Ahd Elchisi tomonidan amalga oshiriladigan poklanish jarayonida levilar sifatida tasvirlanadi. Yakshanba qonuniga olib boradigan bashoratli bir davr mavjud bo'lib, unda poklanish jarayoni keyingi yomg'ir davri uchun muqaddas qilingan bir xizmatni tayyorlaydi. Tayyorgarlik Yakshanba qonunida yakun topadi; shu bois o'ttizlik davri ruhoniylarning tayyorgarligini ifodalaydi va shunday qilib, ruhoniylar uchun talab etilgan yoshga muvofiq keladi. Masih Oliy Ruhoniylar sifatida O'z xizmatini 30 yoshida boshlagan edi, Yusuf esa Masihning timsoli bo'lgani uchun, u ham o'z xizmatini o'ttiz yoshida boshlagan. Soxta Masih tayyorgarlikda 30 yil bo'lgan; shunday qilib, bizda 30 yillik davr ruhoniylarlikning tayyorgarligini ifodalashiga doir uchta guvoh bor.

“Yaqinlashib kelayotgan ulkan masala Xudo tayinlamaganlarni ajratib tashlaydi va U so'nggi yomg'ir uchun tayyorlangan pok, haqiqiy, muqaddas qilingan xizmatni O'zida saqlab qoladi.”
Selected Messages, book 3, 385.

Opa Uayt to'g'ridan-to'g'ri shuni o'rgatadiki, qachonki jamoat pok bo'lsa, Bashorat Ruhi faol bo'ladi. Buyuk masala tareslarni saralab tashlaganida, siz Ilohiy hamda insoniy bo'lgan Iso va ruhoniylar Yusufdan, Iso va Hizqiyol payg'ambaridan, Iso va shoh Dovuddan tashkil topgan muqaddas qilingan xizmatni ko'rasiz. O'ttiz yil bilan ramziy ifodalangan bir davr mobaynida tayyorlanganlar bir yuz qirq to'rt minglar orasida bo'lishlari kerak va payg'ambarlar, ruhoniylar hamda shohlar sifatida tasvirlanadilar. Bu uchala inson ham Masihning payg'ambar, ruhoniylar va shoh sifatidagi ishining Muqaddas Kitobdagi ramzlardir; shuning uchun o'ttiz soni bizga shuni xulosa qilish imkonini beradiki, Masih bilan birlashtirilganda, o'ttiz yil davomida tayyorlangan Muqaddas Kitobiy ramzlar orqali hosil qilinadigan ushbu uch toifaning har birida Ilohiyatning insoniyat bilan birikishi ifodalanadi. Shunday qilib, ramziy o'ttiz yillik davr davomida tayyorlangan o'sha ruhoniylar Ilohiyatning insoniyat bilan birikkanligining bayrog'i sifatida ifodalanadilar.

Yakuniy papaviy qon to'kishning 42 oyi davomida Masih O'z shogirdlari timsolida 42 oy insonlar orasida yuradi. Qullik va zulmning 42 oyi najot bilan yakun topadi; bu narsa Abramning ikki qavatli bashoratidagi 430 yil orqali ifodalanadi. Abramning to'rt yuz yili Qizil dengizdagi qutqarilish bilan nihoyasiga yetadi; bu esa papaning ramziy 42 oyining oxirida sinov muddatining yopilishining Muqaddas Kitobdagi klassik tasviridir.

Qirq ikki oy Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonunidan inson uchun sinov muddati yopilguniga qadar bo'lgan sinov vaqtini ifodalaydi. Shunga qaramay, o'sha 42 oy davomida, o'ttiz yillik tayyorgarlik davridan so'ng, Masih qolganlarning shaxsida ahdni tasdiqlamoqda. Masihning qalbaki ruhoniysi bo'lgan daxriy qarshi kuch o'zining nihoyatdagi halokatiga yetadi — aynan Masih o'z nasabiy qatorida o'lgan joyda; bu esa Fir'avn, Misr shohi, o'z nasabiy qatorida o'lgan ayni joydir. Karmel tog'ida Baalning payg'ambarlari qatl etilgan edi; shu tariqa bu yakshanba qonunida soxta payg'ambarning o'limini aniqlab beradi. Yakshanba qonunida siz so'ngra o'ldiriladigan soxta payg'ambar, Fir'avn orqali ifodalangan ajdarhoni va papalik orqali ifodalangan mahluqni ko'rasiz. Bularning barchasi yakshanba qonunida Xudoning ruhoniylari, shohlari va payg'ambarlari bilan to'qnashuvda tasvirlangan. Jamoat yakshanba qonunidan sal oldin poklanadi va bashorat in'omi qayta tiklanadi — aynan soxta payg'ambar o'ladigan joyda. Shundan keyin jang haqiqiy yoki soxta bashoratli xabar ustida kechadi.

Ramziy 30 yillik davr Yakshanba qonunidan oldingi davrni ifodalaydi. Bu davr ruhoniylar uchun tayyorgarlik davridir, chunki Masih ular uchun hamma narsada namunadir, zero ular Qo'ziga ergashadiganlardir. Abramning bashoratidagi dastlabki 30 yil ichida ahd o'rnatildi; shu tariqa, ruhoniylar uchun tayyorgarlik davri nimani ifodalamasin, u Rabbiy o'z ahdini Abramning alfa tarixida timsollanganidek, bir yuz qirq to'rt ming bilan yangilaydigan davr ekanligi aniqlanadi. Bu davr — Yakshanba qonunida, o'ttiz yoshda xizmatni boshlaydigan ruhoniylar uchun tayyorgarlik vaqtidir; aynan o'sha paytda ular, Masih O'zining suvga cho'mishida bo'lgani kabi, Muqaddas Ruh bilan moylanadilar. Abramning alfa tarixidan chiqarib olinadigan yana bir haqiqat shuki, Yakshanba qonuniga olib boradigan davr nimani ifodalamasin, u ulkan ahamiyatga ega bo'lishi kerak, chunki omega har doim alfadan qudratliroqdir. Yakshanba qonuni — 1844 yil 22 oktyabr, xoch, Misrdagi Fisih va hokazo bilan ifodalangan omegadir.

Yakshanba qonuni o'ttiz yillik davr bilan ifodalangan davrning yakunini anglatadi. U najotga oid deyarli har bir yirik hikoya orqali oldindan tasvirlab berilgan bo'lib, shu bilan birga Abram bilan boshlangan tanlangan xalqning ahd tarixining ham nihoyasidir. Davrning yakuni haqida shunday turdagi bashoratli dalillarning og'irligi va davrning o'zining jiddiy maqsadini hisobga olganda, uning boshlanish nuqtasi nima bo'lar edi?

O'ttiz yil bilan ifodalangan bir bashoratli davr mavjud bo'lib, u ko'plab guvohlarning asosida yakshanba qonunida nihoyasiga yetadi. O'sha nuqtada undan keyin turli sonli qiymatlar bilan ifodalangan bir davr keladi, va o'sha davrlarning har biri yakshanba qonunidan keyin keladigan bashoratli tarix chizig'ining bir guvohligini bayon etadi. Bu davrlarning ba'zilar jamoat tarixining ichki chizig'ini, ba'zilar esa Armageddonga tomon yurayotgan dunyoning tashqi chizig'ini ifodalaydi.

Ehtimol, ayni shu pallada, balolar oxirida kun va soat e'lon qilinmaguncha, oxirgi kunlarda biron-bir vaqtga oid bashoratlarni aniqlab bo'ladigan sanalarni ifodalovchi tarzda qo'llashni rad etishimizni o'zimizga eslatib qo'yishimiz ma'quldir. Endi bashoriy vaqtни bundan buyon qo'llamaslik haqidagi fikrimni tushuntirish uchun Doniyor kitobining o'n ikkinchi bobidan foydalanaman. O'n ikkinchi bobda bashoriy vaqtни ko'rsatadigan uch oyat bor.

Va men daryo suvlari uzra turgan, zig'ir kiyimga burkangan kishining o'ng qo'lini ham, chap qo'lini ham osmonga ko'targanini eshitdim; u abadiy yashovchi Zot nomi bilan qasam ichib dedi: bu bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqtgacha davom etadi; va muqaddas xalqning qudratini tarqatib yuborishni tamomlaganida, bularning hammasi nihoyasiga yetadi. Daniel 12:7.

Va kundalik qurbonlik olib tashlanib, vayron qiluvchi jirkanch narsa o'rnatilgan vaqtdan boshlab bir ming ikki yuz to'qson kun bo'ladi. Doniyor 12:11.

Kutib turgan va ming uch yuz o'ttiz besh kunga yetib kelgan kishi baxtlidir. Daniel 12:12.

Millerchilar ushbu uch oyatning har birini to'g'ri tushungan edilar. Bu uch bashorat poydevorlarni ifodalaydigan haqiqatlarning bir qismidir. Biroq Millerchilarning bu oyatlar haqidagi tushunchasi kunni bir yil deb hisoblash tamoyilini qo'llashga asoslangan edi. "Vaqt endi bo'lmaydi," ekan, bu oyatlar boshqa bir tatbiqqa ega bo'lishi kerak, chunki barcha bashoratlar so'nggi yomg'ir davri haqida so'zlamogda. Bu oyatlar xabar yaratish uchun vaqtdan foydalanmaydigan va oyatlarning Millerchilar tushunchasiga zid kelmaydigan so'nggi yomg'irga oid bir tushunchaga ega bo'lishi kerak. Millerchilarning uch oyat ichidagi markaziy oyatga, (o'n birinchi oyatga), doir to'g'ri qarashi shundan iboratki, u avval o'ttiz yillik davrdan boshlanib, undan so'ng 1260 yil keladigan ikki qavatli davrni ifodalaydi. O'n birinchi oyat vayron qiluvchi jirkanchlikning o'rnatilishi bilan ifodalanganidek, Yakshanba qonunidan oldin keladigan o'ttiz yillik davrni ko'rsatib bermoqda.

Danielning o'n ikkinchi bobi — Xudoning Kalomidagi, oxirgi kunlarda, nihoya vaqtida, Doniyor kitobidagi bir bashorat muhrdan yechiladigan paytda sodir bo'ladigan Xudo xalqining poklanish jarayonini bayon etuvchi bobdir. O'n birinchi oyatda kashshoflar to'g'ri anglagan bir bashoratni uchratamiz; u 1260 yillik davrga olib kiradigan o'ttiz yillik davrdir. O'n ikkinchi bobda yettinchi, o'n birinchi va o'n ikkinchi oyatlardagi uch bashoratning barchasi nihoya vaqtigacha muhrlangan. Nihoya vaqtida bu uch bashorat muhrdan yechilishi kerak, chunki Xudoning Kalomi hech qachon muvaffaqiyatsizlikka uchramaydi. Aynan o'sha bobning o'zida Muqaddas Kitobdagi insoniyat sinov muddatining yopilishining eng ravshan tasviri bayon etilgan; shu bois o'n ikkinchi bob, shubhasiz va yanada aniqroq qilib aytganda, Adventizmning boshlanishidan ko'ra Adventizmning nihoyasini ko'proq ko'rsatib beradi.

Doniyor kitobining o'n ikkinchi bobidagi uchta bashorat, muhrlash va muhrdan ochish o'zining asosiy bashoratli ta'rifini topadigan aynan o'sha Muqaddas Yozuv parchasining o'zida muhrlab qo'yilgan edi. Bu uch bashorat bir yuz qirq to'rt ming kishining tarixida muhrdan ochiladi, chunki Alfa va Omega har doim biror narsaning oxirini, uning boshlanishi bilan birga tasvirlaydi. O'n ikkinchi bobning uch bashoratli davrida muhrdan ochiladigan narsa Xudoning bashoratli Kalomining yakuniy muhrdan ochilishini ifodalaydi. O'sha muhrdan ochilish Vahiy kitobining birinchi bobida, sinov muddati yopilishidan sal oldin, Iso Masihning Vahiysi muhrdan ochilganda

bayon etilgan. Doniyor 12:11-oyat Abram va Pavlusning o'ttiz yillik davr bilan boshlangan ikki tomonlama bashorat haqidagi birinchi ifodasiga muqobildir.

Doniyor o'n ikkinchi bobdagi uch bashorat oxirzamonning yakuniy vaqtida muhrdan yechiladigan ramziy davrlardir, va bu muhrdan yechilish Xudoning xalqining yakuniy poklanishiga olib keladi. O'sha uch bashoratning birinchisi Masihning O'zi tomonidan berilgan bo'lib, U bashoratni bayon etayotganda zig'ir libosga kiyingan holda suv ustida turadi; shu bilan 1260 yil sifatida ifodalangan bashoratli davrning tugashini ko'rsatadi va o'sha davrning nihoyasini Xudoning xalqi qudratining tarqalib ketishi nihoyasi deb belgilaydi. Oxirgi kunlardagi Xudoning xalqi bir yuz qirq to'rt mingdir, va ular tarqatib yuborilgan.

Masih nafaqat suv ustida turib bir savolga javob bermoqda, balki o'sha savol "Qachongacha?" degan so'zlar bilan boshlanadi. "Qachongacha?" — bu bashoratli bir timsol bo'lib, Doniyor sakkizinchi bobning o'n uchinchi oyatida ham Isodan: "Qachongacha?" deb so'ralganda aynan shu savol beriladi.

Va kimdir daryo suvlari ustida turgan zig'ir kiyimdagi kishiga dedi: "Bu ajoyibotlarning nihoyasigacha qancha vaqt qoladi?"

Men daryo suvlari uzra turgan, zig'ir matodan kiyim kiygan kishini eshitdim; u o'ng qo'lini ham, chap qo'lini ham osmon sari ko'tarib, abadulabad tirik Zot nomi bilan qasam ichdiki, bu bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqt davom etadi; va muqaddas xalqning qudratini tarqatib yuborishni tugatganida, bu narsalarning hammasi nihoyasiga yetadi. Doniyor 12:6, 7.

Hiddekel daryosi vahiyida zig'ir kiyimdagi odam sifatida tasvirlangan Isoga berilgan savol shudir: "Bu mo'jizalarning nihoyasigacha qancha vaqt bo'ladi?"; Ulai daryosi vahiyida esa Palmoniy (o'sha muayyan muqaddas zot) sifatida tasvirlangan Isodan shunday so'raladi: "Kundalik qurbonlik, vayron qiluvchi gunoh va ham muqaddas maskan, ham lashkarning oyoq osti qilinishi haqidagi vahiy qancha vaqt davom etadi?"

Opa White shunday deydiki, Danielga Shinarning buyuk daryolari bo'yida berilgan vahiylar hozir bajo bo'lish jarayonidadir va har ikkala daryo vahiyiga bog'liq holda Isoga bashoratli "savol" beriladi; bu savol doimo "javob" sifatida yakshanba qonunini keltirib chiqaradi. Biroq har ikkala javob ham 1844 yilda tugagan bashoratli vaqt doirasida taqdim etilgan. Kashshoflar sakkizinchi bobdagi savolga va Ulay daryosi vahiyiga berilgan javobni to'g'ri aniqladilar hamda Xudoning xalqining qudratini tarqatib yuborish 1798 yilda nihoyasiga yetganini tushundilar. Ammo 1844 yildan keyin, Xudoning bashoratli Kalomining "vaqtga tatbiqi" tugaganida, "Qachongacha?" degan bashoratli savol kashshoflar tushunchasini shunday qayta bayon qiladi: "2300 kecha-kunduzgacha, so'ng yaqinda kelajak yakshanba qonuni paytida muqaddas maskan poklanadi", va Danielning so'nggi vahiyidagi "barcha" "mo'jizalar", muqaddas xalqning uch yarim ramziy kun davom etgan tarqatib yuborilishi tugaganda, bajo bo'ladi.

Doniyor kitobining so'nggi uch bobidagi Hiddekel daryosi vahiylari hamda yettinchi bobdan to to'qqizinchi bobgacha bo'lgan Ulay daryosi vahiylari Opa Uayt tomonidan "Shinarning buyuk daryolari" deb ta'riflanadi. Barcha tarixiy va Muqaddas Kitob olimlari Shinar bilan bog'liq bo'lgan

faqat ikki daryo borligini, va ularning har ikkisi ham buyuk daryolar ekanini tasdiqlaydilar. Bu ikki daryo Dajla (Hiddeqel) va Furotdir. Ulay daryosi Shinarning Furoti emas; u Shinar emas, balki Forsdagi kichik, inson qo'li bilan qazilgan kanal-daryodir. Adventizmning asosi va markaziy ustunini o'z ichiga olgan vahiydagi Ulay daryosi Shinarda joylashmagan, shunga qaramay, payg'ambar ayol Ulayni Shinarning buyuk daryolaridan biri bo'lgan Furot deb ko'rsatadi.

Hiddiqel vahiyi ajdaho, hayvon va soxta payg'ambarning dunyoni Armageddonga yetaklaydigan tashqi tarixini taqdim etadi, Ulai vahiyi esa Masihning O'z Ilohiyatini insonning insoniyati bilan birlashtirishdagi ishini ifodalaydi. Payg'ambarlik nuqtayi nazaridan, ilhom Ulai daryosidan Furot daryosi bilan birga ikkinchi guvoh sifatida foydalanib, Masihning O'z Ilohiyatini insoniyat bilan birlashtirish orqali amalga oshiradigan ishini aniqlab beradi.

Frot va Dajla ikkalasi ham Edendan boshlangan bo'lib, ahd tarixining butun davomiyligi bo'ylab oqib o'tadi. Ular 1844-yil 22-oktabrda Adventizmning markaziy ustuniga kirib kelganida, Frot inson qo'li bilan yaratilgan Ulay kanali bilan birlashtirilib, Ilohiylikning insoniyat bilan qo'shilishini ifodalaydi; bu esa bir yuz qirq to'rt ming sifatida tasvirlanganlarda imonning amal qilinishi orqali ro'yobga chiqadi. Ulai Xudoning bashoratli Kalomining hokimiyati ustidagi bir sinovni anglatadi, chunki u Ellen Uaytning Forsdagi Ulay daryosini Shinarning buyuk daryolaridan biri deb belgilagan hokimiyatini dunyo mutaxassislarining fikriga zid tarzda qo'yadi.

Ulay daryosining ramzi insonning so'zi bilan Xudoning So'zi ustidan bo'ladigan bir sinovni ifodalaydi. To'g'ri bo'lganlar odamlarmi, yoki Sister White tomonidan bayon etilgan so'zlarmi? Ulay daryosi Forsdagi bitta daryoni anglatadimi, yoki u Adandan kelgan suvlar insonlardan chiqqan suvlar bilan aralashganidan tashkil topgan bashoratli daryoni anglatadimi?

Men ko'targan bu mushkulotga nisbatan ko'plab yechimlar bo'lishi mumkin, ammo nuqtai nazarimni ko'rishingiz uchun ba'zi fikrlarni bayon qilaman. Dunyoviy tarixchilar va ilohiyotchilar haq, Sister White esa nohaqmi? "Shinarning buyuk daryolari" Dajla va Furot ekani borasida hech kim bahslashmaydi. Shunday ekan, Sister White Forsdagi Ulay daryosini Shinarning buyuk daryosi deb ta'riflaganida, u soxta payg'ambarmi? Yoki u xato qilgan haqiqiy payg'ambarmi? Haqiqiy payg'ambar soxta payg'ambarga aylanish chegarasini bosib o'tishidan oldin nechta xato qilishi mumkin? Yoki tarixchilar xatodami? Yoki aslida u haqmi? Yoki tarixchilar ham, Sister White ham ikkalasi ham haqmi? Men bu mushkulotni, mushkulotning izohidan Hiddekel va Ulay daryolari haqidagi vahiylarning har ikkisida ham daryo uzra turgan, "Qachongacha?" deb so'ralgan zig'ir kiyimli kishi masalasiga qo'shimcha bir nuqta sifatida foydalanish maqsadida ko'tardim.

Doniyorning sakkizinchi bobida Doniyor Forsdagi Shushanda bo'ladi; Shushan esa Ulay daryosi bo'yida joylashgan bo'lib, qishloq xo'jaligi tarmog'i tufayli u tabiiy daryoni ham, shuningdek inson qo'li bilan bunyod etilgan bir qator akveduklarni ham o'z ichiga oladi. Ulay taxminan yana bir yuz ellik milcha oqib borgach, Dajla va Furot daryolarining qo'shilish nuqtasiga ulanadi. Edenda boshlangan Dajla va Furot oxir-oqibat birlashadi, va ular qo'shilganda, Forsdan kelayotgan Ulay daryosi ham ayni o'sha nuqtada ulanadi. Ulay daryosi Dajlanning botqoqlik tizimiga Dajla va Furotning qo'shilish joyida kelib qo'shilganda, Ulay Shinarning buyuk daryolarini tashkil etuvchi suvning bir qismiga aylanadi. Tarixchilar haq, Sister White ham shunday.

Oqsoch opa sakkizinchi bobdagi Ulay haqidagi vahiya ishora qilganida, u yo‘l bilan bunyod etilgan akveduk tizimi bilan mashhur bo‘lgan, 2520 yillik ikki davrni ifodalovchi Dajla va Furot daryolarini o‘zaro bog‘laydigan bir daryoni nazarda tutmoqda; bu ikki davr 1798 va 1844 yillarda yakun topgan.

Tigris daryosining qadimiy nomi Hiddekel bo‘lib, Furotga nisbatan bu ikkala daryo ham bashoratda aniq tarzda Ossuriya va Bobil bilan bog‘langan holda ko‘rsatilgan; bular, shuningdek, Xudoning qo‘ylarini jazolashi kerak bo‘lgan ikki sher sifatida ham ta‘riflangan. O‘sha ikki vayronkor qudrat keyinchalik butparast Rim va papalik Rimi bo‘lgan ikki vayronkor qudratning timsoli edi; bular erkak va ayolning, yoki jamoat va davlatning ramzlaridir. Butparast Rim davlat boshqaruvini ifodalovchi erkak edi, papalik Rimi esa jamoat hukmronligini ifodalovchi nopok ayoldir. Ossuriya va Bobil o‘zaro bashoratli munosabatida Ossuriya erkak, Bobil esa ayol bo‘lgan; shu tariqa Tigris erkakni, Furot esa ayolni ifodalaydi.

Tigr daryosi davlatchilik siyosatining daryosi bo‘lib, 1798-yilgacha yetib bordi, cherkovchilik siyosatining Furoti esa 1844-yilgacha yetib bordi. Furot 1844-yilgacha yetib borishi kerak edi, chunki 1844-yil xabari Bobil haqida edi, (Furot) va u 1844-yilda yana yiqildi. Furot 1844-yilda sharshara hosil qilganidek, insoniy ishlarning timsoli sifatida qo‘shilish nuqtasiga qo‘shilgan Ulay daryosi ham boshqa daryoning suvi bilan qo‘shildi. Davlatchilik siyosatining daryosi 1798-yilda to‘siq qo‘yildi, o‘shanda fuqaroviy hokimiyat papalik qudratidan olib tashlandi. O‘sha yilning o‘zida Amerika Qo‘shma Shtatlari Muqaddas Kitob bashoratining yer hayvoni va oltinchi shohligi sifatida hukmronlik qila boshlaydi. Tigr daryosi 1798-yilda to‘siq qo‘yiladi, aynan o‘sha joyda davlat oxir-oqibat butun dunyoni to‘g‘onni buzishga majbur qiladi; hozir esa u papalik ta‘qibining butun dunyo uzra bosib kelayotgan dahshatli toshqin singari yog‘iladigan selini tutib turibdi. O‘sha devor, ya‘ni to‘g‘on, cherkov bilan davlatning ajratilishi devoridir.

1844-yilda Furot ham, Ulay ham 1844-yil xabarini Bobilning qulashini bildiruvchi xabar sifatida, shuningdek, Masih 1844-yilda boshlagan ayni ishning o‘zi sifatida ko‘rsatadi; o‘sha paytda U Ahdning Elchisi sifatida O‘zining ma‘badiga kirishi kerak bo‘lgan bir xalq ichidan Bobilning suvlari va insoniy ishlarni poklab tashladi — Eng Muqaddas Joyga kirishlaridan oldin poklanishga muhtoj bo‘lgan bir xalqni. O‘sha xalqning yakuniy poklanishi Yarim tun faryodi xabari ostida yog‘ilgan yomg‘ir bilan amalga oshirildi, va Yarim tun faryodi xabarining o‘sha yomg‘ir tomchilari Dajla suvlaridan distillangan edi; xuddi Millerchilar papalik Rimini va 1798-yilni aniqlaganlari kabi, va xuddi ular Bobilning qulashini aniqlab, yopiq eshikdan oldin xabar orqali poklanganlari kabi; yoki shunday ham deyishingiz mumkin — ular Doniyor 8:14 xabarini taqdim etib, haqiqiy Kaforat kunining ochilishidan oldin Yarim tun faryodi xabarini bajo keltirganlarida, Ulay, Dajla va Furot daryolarining distillangan suvlaridan kelgan yomg‘ir orqali poklandilar.

Doniyor kitobining o‘n ikkinchi bobi yettinchi oyatida Masih Hiddeqel suvlari ustida turganida, U Tigr daryosi suvlari ustida turibdi — bu, insoniy davlat boshqaruvining sinov muddati yakuniga olib boradigan so‘nggi harakatlarini bayon qiluvchi vahiya davlat boshqaruvi suvlaridir. U o‘sha yerda avvalgi oyatdagi savolga javob bermoqda; xuddi Ulay daryosi haqidagi vahiya bo‘lgani kabi, u yerda Palmoniy — Ajoyib Sanovchi bo‘lgan zig‘ir libosli Zot avvalgi oyatdagi savolga javob beradi. Har ikkala holatda ham muloqot farishtalar bilan Masih o‘rtasidagi samoviy

muloqotdir, va har ikkala holatda ham savol: “Qancha vaqt?”

Javob 2300 kunigadir; sakkizinchi bob va o‘n ikkinchi bobda esa u “bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqt”dir. Javob 2300 yil va 1260 yil deb tushuniladi, ammo 1844-yilda Xudo bashoratli xabar ichida vaqtni qo‘llashga taqiq qo‘ydi, chunki vaqt endi yo‘q. Zig‘ir matoga kiyingan inson bo‘lmish Palmonining O‘zining so‘nggi avlodi uchun javobi qanday? “Qancha vaqtgacha?” degan savol ko‘plab guvohliklar orqali yakshanba qonunini bu savolning javobi sifatida ko‘rsatib berildi, unda muqaddas maskan yakshanba qonunida poklanadimi va “bu mo‘jizalarning hammasi” yakshanba qonunida nihoyasiga yetadimi? Yakshanba qonunida nihoyasiga yetadigan “mo‘jizalar” nimalar va o‘sha “mo‘jizalar” qachon boshlangan?

Shunda men, Doniyor, qaradim, va mana, yana boshqa ikki kishi turar edi: biri daryoning qirg‘og‘ining bu tomonida, ikkinchisi esa daryoning qirg‘og‘ining u tomonida. Ulardan biri daryo suvlari uzra turgan, zig‘ir matodan kiyim kiygan kishiga dedi: “Bu ajoyibotlarning oxiri kelgunicha qancha vaqt bo‘ladi?”

Va men daryo suvlari uzra turgan, zig‘ir kiyimga burkangan kishini eshitdim; u o‘ng qo‘lini ham, chap qo‘lini ham osmonga ko‘tarib, abadiy yashovchi Zot nomi bilan qasam ichib dedi: bu bir vaqt, vaqtlar va yarim vaqtgacha davom etadi; va muqaddas xalqning qudratini tarqatib yuborishni tamom qilganida, bu narsalarning hammasi nihoyasiga yetadi. Doniyor 12:5–7.

“Qachongacha?” degan ramziy savol Yakshanba qonunini belgilaydi, va farishta Yakshanba qonuni qachon bo‘lishini emas, balki mo‘jizalarning oxiri qachon bo‘lishini so‘radi. “Mo‘jizalar” Yakshanba qonunida tugaydi, demak, Yakshanba qonuniga olib boradigan mo‘jizalar nimalardan iborat? Yoki aniqroq aytganda, Hiddekel bo‘yida berilgan vahiya, o‘ninchi bobdan o‘n ikkinchi bobgacha tasvirlangan “mo‘jizalar” nimani anglatadi? Agar biz “mo‘jizalar” nima ekanini aniqlay olsak, u holda “mo‘jizalar” qachon boshlanishini topishimiz mumkin. Doniyor 10-bobda Jabroil aynan vahiy davomida Doniyor bilan bo‘lgan muloqotidagi maqsadi nima bo‘lganini aniq ko‘rsatadi.

Endi men oxirgi kunlarda sening xalqing boshiga nima tushishini senga anglatish uchun keldim; chunki vahiy hali uzoq kunlar uchundir. Daniel 10:14.

Jabroil Xudoning xalqiga oxirgi kunlarda ularning boshiga nima tushishini tushuntirish uchun keldi. Doniyor o‘n ikkinchi bobidagi bashoratlar milleritchilar tomonidan to‘g‘ri tushunilganini e‘tirof etib, biroq shu e‘tirofdan bobning oxirgi kunlarga tatbiqini inkor etish uchun foydalanish — Jabroilning bayon qilingan maqsadini barbod qilishdir. Jabroil o‘n birinchi bobning birinchi oyatida bashoratli rivoyatni boshlab, o‘n ikkinchi bobning uchinchi oyatigacha davom ettirgach, ifodalangan tarix ajdarho, mahluq va soxta payg‘ambar dunyoni Armageddonga qanday yetaklashining tashqi bashoratli tafsilotlaridan iborat bo‘ladi. Bob ichida Xudoning xalqi quvg‘in qilinishini tasvirlaydigan parchalar bor, biroq o‘n birinchi bob tarixi, asosan, tashqi bir vahiya. Bu shuni anglatadiki, o‘ninchi bob va o‘n ikkinchi bob Doniyorning so‘nggi vahiya alfa va omega sifatida namoyon bo‘ladi, chunki o‘n birinchi bobdan farqli ravishda, ularning ikkalasi ham yuz qirq to‘rt ming kishining muhrlanishini ko‘rsatadigan ichki xabarni tasvirlaydi. O‘rtadagi bob shimol podshohi, ya‘ni Rim papasi timsolida ifodalangan insoniyatning isyonidir; alfa bo‘lmish

o‘ninchi bob omega bo‘lmish o‘n ikkinchi bob bilan birga oxirgi kunlarda yuz qirq to‘rt ming kishining ichki tajribasini ko‘rsatadi. Uchala bob ham sinov muddatining yopilishiga olib boradi; alfa bob Xudodan qo‘rqish bilan boshlanadi, bu esa sajda qiluvchilarning ikki toifasini ajratadi, va bob oxiriga kelib Doniyorga qudratning ikki hissa ortishi beriladi, shu tariqa birinchi va ikkinchi farishtalarning xabarlari ko‘rsatiladi. O‘n ikkinchi bob omega bobdir va u uchinchi farishtaning hukm xabarini ko‘rsatadi.

O‘n birinchi bob insoniyatning Quddusning vayron qilinishidan sinov muddatining yakunigacha bo‘lgan isyonini batafsil bayon qiladi; bu esa Sister White‘ga ko‘ra, dunyo oxiridagi sinov muddatining yakunining bir timsolidir. Doniyor 11 Quddusning vayron qilinishidan boshlanadi, chunki Doniyor Quddusning uch karra vayron qilinishi chog‘ida Bobilga olib ketilganlardan biridir; bu uch karra vayron bo‘lish milodiy 70-yilda o‘sha shaharning vayron qilinishini, so‘ngra esa dunyo orqali ifodalanganidek, oxirgi kunlarda yana takrorlanadigan vayron bo‘lishni timsollagan edi.

Yilning aynan bir kunida, oradan olti yuz oltmish besh yil o‘tib yuz bergan Quddusning ikki tom ma‘nodagi vayron qilinishi. Bu ikki vayronagarchilik Ahd sandig‘i joylashgan bo‘lishi kerak bo‘lgan shaharga tegishli edi. Shilo xuddi shu bashoratli xususiyatlarga ega bo‘lgan va Xudoning huzuri joylashgan, yoki joylashgan bo‘lishi kerak bo‘lgan shaharning birinchi vayron qilinishini ifodalaydi. Opa Uayt Quddusning vayron qilinishidan oxirgi kunlardagi vayronagarchilikning timsoli sifatida foydalanganda, u Masihning Quddusning vayron qilinishi haqidagi va‘ziga izoh bermoqda.

Shilo, Quddusning Nebukadnazar va Titus qo‘li ostidagi vayron qilinishi — bularning uchalasi ham Xudoning shahrining vayron qilinishi orqali ifodalangan oxirgi kunlarning uch guvohidir. Shilo — birinchi farishtaning xabari bo‘lib, u Xudodan qo‘rqishni o‘rgatadi; bu esa Eli qilmagan ish edi; va Unga ulug‘vorlik berishni o‘rgatadi; bu ham Eli qilmagan ish edi; chunki Uning hukm soati kelgandir. Ikkinchi farishtaning xabari esa, Nebukadnazar va Titus orqali ifodalangan ikki karra takrorlanishni ko‘rsatadigan joydir. Oxirgi kunlardagi Quddusning uchinchi vayron qilinishi sinov muddatining yopilishida sodir bo‘ladi, bu esa hukmning tugashidir.

O‘n birinchi bob uch farishtaning xabarlari bilan bog‘liq tashqi tarixdir. U o‘ninchi bobdagi ajralish vahyi hamda Doniyorning vahyining yigirma ikkinchi kunida sodir bo‘ladigan kuch bag‘ishlovchi uch teginish orasiga joylashtirilgan. Bu esa o‘n ikkinchi bob ham oxirgi kunlarda Xudoning xalqiga yuz beradigan ichki voqelik haqida bo‘lishini anglatadi. Bu, shuningdek, o‘n ikkinchi bob ichidagi nur o‘ninchi bobdagi nurdan yigirma ikki baravar yorqinroq ekanini ham anglatadi.

Ulai vahiyida ham Masihdan: “Qachongacha?” deb so‘ralgan edi. O‘n uchinchi oyatdagi bu savolga olib keluvchi undan oldingi o‘n ikki oyat, Muqaddas Kitob bashoratidagi kuchlarga oid muhim tafsilotlarni ifodalovchi tashqi bashoratli tarixni aniqlab berar edi. Bu o‘n ikki oyat shunchaki yettinchi bobda tasvirlangan tarixni takrorlab, uni kengaytirar edi. O‘sha oyatlarda bayon etilgan bashoratli tarix o‘n birinchi bobda Midiya va Forslar zamonidan boshlab takrorlanib, kengaytiriladi. Sakkizinchi bobning so‘nggi yarmi va to‘qqizinchi bobning barchasi — Xudoning

oxirgi kunlardagi xalqining payg'ambar Doniyor tomonidan ifodalanishidir. Ulai daryolari vahiyida uch bob davomida uchraydigan bashoratli tarix vahiyi, shuningdek Doniyorning Jabroil bilan muloqoti orqali bu boblarda berilgan Xudoning xalqining ifodasi, o'ninchi bobdan o'n ikkinchi bobgacha bo'lgan boblarning alfasidan omegachasidir.

Hiddekel omega, Ulai esa alfa bo'lgani uchun, oxirzamon yetib kelganda o'n ikkinchi bobda muhrsiz ochiladigan nur bilan ifodalangan qudrat, Adventizmning markaziy ustuni va poydevori bo'lgan vahiydan yigirma ikki baravar yorqinroqdir. Shunday ekan, Doniyorning oxirgi vahiyidagi nur bevosita so'nggi kunlarda Xudoning xalqi bilan bog'liq nur sifatida aniqlanadi. Farishta zig'ir libosga burkangan kishidan: «Bu ajoyibotlarning oxirigacha qancha vaqt?» deb so'raganida, bu ajoyibotlar abadiy va to'abad yulduzlar singari porlaydigan zotlardir; xuddi Ibrohim ahdining tarixi Ibrohimga yulduzlarga qarash haqidagi amrni aks-sado qilgani kabi. Doniyor o'n ikki bobdagi ajoyibotlar insonlarning bir yuz qirq to'rt minglik bayrog'iga aylantirilishidir.

Avvalgi bir nuqtada biz Doniyor 12-bobning o'n birinchi oyati ikki davrdan iborat bo'lgan bir bashoratli muddatni ko'rsatishini, ulardan birinchisi esa o'ttiz yil ekanini aniqlagan edik. O'n birinchi oyatga tegishli urg'uni to'g'ri qo'yish uchun men yettinchi oyatga murojaat qildim; bu orqali Masihning oxirgi kunlarda O'z xalqi orasida amalga oshiradigan mo'jizalardagi bevosita ishtirokini ko'rsatish uchun.

O'n birinchi oyatga qaytar ekanman, sizlarga shuni eslatmoqchiman: o'n ikkinchi bob Jabroil tomonidan bevosita "oxirgi kunlar" deb ataladi. Bir yuz qirq to'rt ming kishining kunlarida, ya'ni ular muhrlanib, Xudo bilan ahdga kiradigan kunlarda, Doniyor kitobiga ko'ra, muhrsizlanadigan bir xabar bo'ladi va u baland nido darajasiga qadar kuchayib boradi. Bu xabar o'n ikkinchi bobda allaqachon Milleritlar tomonidan belgilab berilgan, keyinchalik esa Bashorat Ruhi tomonidan tasdiqlangan uchta alohida bashoratli davr orqali ifodalanadi. Bu uch davr vaqtni anglatmaydi, chunki aynan o'n ikkinchi bobda ikkala qo'lini ham osmonga ko'targan o'sha farishta Vahiy kitobining o'ninchi bobida bir qo'lini osmonga ko'tarib, endi vaqt bo'lmasligiga qasam ichgan edi. 1844 yildagi o'sha bayonot shuni anglatadiki, Doniyorning o'n ikkinchi bobidagi uchta bashoratli davr vaqtni ifodalash uchun mo'ljallanmagan ramziy davrlardir.

Shunday ekan, Doniyor o'n ikkinchi bobidagi o'rtadagi ramziy payg'ambarlik davri, aynan Mixail o'rnidan turadigan bobning o'zida o'ttiz yil bilan boshlanuvchi ikki qismli davr bo'lsa, unda siz o'ttiz yil bilan boshlanuvchi o'sha ikki qismli davr Ibrohimning alfa bashoratining mukammal bajo bo'lishi ekanini bilasiz. Tanlangan xalq nuqtayi nazaridan ahd tarixini boshlab beradigan vaqt bashoratining omega qismi esa, oxirgi kunlarda Xudoning xalqiga nima yuz berishini bayon etuvchi Doniyor guvohligining cho'qqisi bo'lgan ayni o'sha bobda o'zining mukammal bajo bo'lishiga yetadi.

Oxirzamon paytida Doniyor kitobi muhrdan yechiladi va undan chiqqan nur Xudoning xalqini muhrlaydi. Oxirzamon paytida Doniyor kitobi muhrdan yechiladi va undan chiqqan nur Doniyorning so'nggi bobidagi uchta bashoratli davr orqali ifodalanadi. O'sha bob Hiddekel vahiyini tashkil etuvchi uch bobning omegasi bo'lib, Hiddekel vahiyi esa Doniyordagi daryo vahiyilarining alfasini ifodalovchi uch bobga nisbatan omegadir. Edenda boshlangan daryolar

oxir-oqibat Doniyorga kelib yetdi, so'ngra Xudoning bashoratli Kalomi ularni uch farishtaning ikki harakatidan iborat alfa harakati bo'lgan birinchi va ikkinchi farishtaning Millerit harakatiga olib bordi. O'n birinchi oyatdagi 1290 yil Ibrohim va Pavlusning 430 yillik bashoratining omegasi hisoblanadi.

Doniyor o'n ikkinchi bob va uning Abramning bashorati bilan bog'liqligi haqida davom etishimizdan oldin, Pavlus kim bo'lganini eslash foydalidir. Pavlus nafaqat g'ayriyahudiylarga yuborilgan havoriy edi, balki xuddi shuningdek, u o'z xabarini Xudoning bashoratli Kalomi orqali taqdim etgan. Bundan ham muhimrog'i shuki, Pavlus dispensatsion bashoratgo'y edi. Dispensatsion bashoratgo'y — Musoga o'xshab Xudoning xalqini bir dispensatsiyadan boshqasiga yo'naltirish uchun ko'tarilgan bashoratgo'ydir: qurbongohdagi sajdadan muqaddas maskandagi sajdaga; Yahyo Cho'mdiruvchi singari — yerdagi Muqaddas Maskandan Samoviy Muqaddas Maskanga. Pavlus so'zma-so'zning ruhiyga tatbiq etilishi haqidagi ma'lumot va qoidalarini Muqaddas Kitobning boshqa barcha mualliflari jamuljamidan ancha ko'p yozib qoldirgan! U Xudoning ahd xalqi doirasida so'zma-so'zdan ruhiyga o'tishni izohlash uchun ko'tarilgan edi.

Pavlus Ibrohimning tanlangan xalqiga berilgan ahd va'dalari bilan o'sha tanlangan xalqning zohiriydan ruhiyga o'tishi o'rtasidagi bog'lovchi bo'g'indir. Agar siz Pavlusning ahd tarixidagi o'rnida qat'iy qaror topmagan bo'lsangiz, unda Xudoning ahd xalqiga doir ilk bashoratning 30 yillik davr bilan boshlanuvchi ikki qavatli vaqt bashorati ekanining ilohiy jihatdan naqadar munosib ekanini ko'rmasligingiz mumkin. Bir bashorat tanlangan xalqning otasi tomonidan o'rnatilgan edi; ular ruhiy tanlangan xalqga o'tayotganida esa, o'sha o'tishni aniqlash va tushuntirish uchun bir dispensatsion payg'ambar ko'tarildi, shuningdek Ibrohimning vaqt bashoratini Eski Ahddagi birinchi guvohga muvofiq Yangi Ahddan kelgan ikkinchi guvoh bilan tasdiqlash uchun ham. Boshida Ibrohim, so'ng oxirida Pavlus keyingi kunlardagi 1290 ning ahamiyatini timsollaydi.

Keyingi maqolada davom etamiz.

“Zakariyoning Yoshuo va Farishta haqidagi vahiysi buyuk kafforat kunining yakunlovchi manzaralarida Xudoning xalqining tajribasiga alohida kuch bilan tatbiq etiladi. O'shanda qoldiq jamoat buyuk sinov va tanglik ichiga olib kiriladi. Xudoning amrlarini va Isoning imonini saqlaydiganlar ajdaho va uning lashkarlarining g'azabini his etadilar. Shayton dunyoni o'z fuqarolari qatorida sanaydi; u hatto Masihga e'tiqod qilayotganini da'vo qiluvchi ko'plab kishilar ustidan ham nazoratni qo'lga kiritgan. Ammo mana, uning hukmronligiga qarshilik ko'rsatayotgan kichik bir jamoa bor. Agar ularni yer yuzidan o'chirib tashlay olsa, uning g'alabasi to'la bo'lur edi. U butparast xalqlarni Isroilni yo'q qilishga qanday undagan bo'lsa, shunga o'xshash tarzda yaqin kelajakda u yerning yovuz kuchlarini Xudoning xalqini yo'q qilishga gijgijlaydi. Insonlardan ilohiy qonunni buzgan holda insoniy farmonlarga itoat ko'rsatish talab etiladi.”

Xudoga sodiq bo'lganlar tahdid ostida qoladilar, qoralanadilar, taqiqlanadilar. Ular “hatto ota-onalar, aka-ukalar, qarindoshlar va do'stlar tomonidan ham xiyonatga topshiriladilar”, hatto o'limga qadar. Luqo 21:16. Ularning yagona umidi Xudoning marhamatidandir; ularning yagona himoyasi ibodat bo'ladi. Yoshua Farishta oldida yolvorganidek, qoldiq jamoat ham

qalbi ezilgan holda va sarsilmas imon bilan o‘zlarining Himoyachisi Iso orqali mag‘firat va najot uchun yolvoradi. Ular o‘z hayotlarining gunohkorligini to‘la anglaydilar, o‘z zaifliklari va noloyqliklarini ko‘radilar; va ular umidsizlikka tushishga tayyor bo‘ladilar.

“Vasvasachi ularni ayblash uchun yonlarida turadi, xuddi Yoshuga qarshi turish uchun turganidek. U ularning kir kiyimlariga, nuqsonli fe‘l-atvorlariga ishora qiladi. U ularning zaifligi va nodonligini, noshukrlik gunohlarini, Masihga o‘xshamasliklarini ko‘rsatadi; bular esa ularning Najotkorini sharmanda qilgan. U ularni o‘z ahvollarining umidsiz ekani, nopokliklarining dog‘i hech qachon yuvilib ketmasligi haqidagi fikr bilan dahshatga solishga urinadi. U shu yo‘l bilan ularning imonini barbod etib, ular uning vasvasalariga yon berishlariga va Xudoga bo‘lgan sadoqatlaridan yuz o‘girishlariga umid qiladi.”

“Shayton Xudoning xalqini sodir etishga vasvasa qilgan gunohlarini aniq biladi va ularning ustidan ayblovlarini qat‘iy ilgari surib, gunohlari tufayli ular ilohiy himoyadan mahrum bo‘lganini aytadi hamda ularni halok qilishga o‘zining haqqi borligini da‘vo qiladi. U ularni Xudoning marhamatidan chetlatilishga xuddi o‘zi kabi loyiq deb e‘lon qiladi. «Bularmi, — deydi u, — mening osmondagi o‘rnimni va men bilan birlashgan farishtalarning o‘rni egallashi kerak bo‘lgan xalq? Ular Xudoning qonuniga itoat etishlarini da‘vo qiladilar; ammo uning amrlarini saqladilarmi? Ular Xudoni sevuvchilardan ko‘ra o‘zini ko‘proq sevuvchilar bo‘lmadilarmi? O‘z manfaatlarini Uning xizmatidan ustun qo‘ymadilarmi? Bu dunyoning narsalarini sevimadimi? Ularning hayotini belgilagan gunohlarga qarang. Ularning xudbinligini, yovuzligini, bir-biriga bo‘lgan nafratini ko‘ring. Xudo meni va mening farishtalarimni O‘z huzuridan quvib yuborib, ayni o‘sha gunohlarda aybdor bo‘lganlarni esa mukofotlaydimi? Ey Rabbii, Sen adolat yuzasidan bunday qila olmaysan. Adolat ularga qarshi hukm chiqarilishini talab qiladi.”

“Ammo Masihning izdoshlarida gunoh bo‘lgan bo‘lsa-da, ular o‘zlarini shaytoniy kuchlar boshqaruviga topshirmaganlar. Ular o‘z gunohlaridan tavba qilganlar hamda kamtarlik va qalb iztirobi bilan Rabbiiyi izlaganlar, ilohiy Himoyachi esa ular foydasiga iltijo qiladi. Ularning noshukurligi bilan eng ko‘p haqoratlangan Zot, ularning gunohini ham, tavbasini ham biluvchi Zot shunday deydi: ‘Egamiz seni koyisin, ey Shayton. Men O‘z hayotimni shu jonlar uchun berdim. Ular Mening qo‘llarim kaftiga o‘yib yozilgandir. Ularning fe‘l-atvorida nuqsonlar bo‘lishi mumkin; ular o‘z sa‘y-harakatlarida muvaffaqiyatsizlikka uchragan bo‘lishlari mumkin; biroq ular tavba qildilar, va Men ularni kechirdim hamda qabul qildim.’”

“Shaytonning hujumlari kuchli, uning aldovlari nozikdir; ammo Egamizning ko‘zi O‘z xalqi uzradir. Ularning qayg‘u-alami buyuk, o‘choq alangasi ularni yutib yuboradigandek tuyuladi; biroq Iso ularni olovda sinalgan oltinday qilib olib chiqadi. Ularning dunyoviyligi yo‘q qilinadi, toki ular orqali Masihning surati mukammal ravishda namoyon bo‘lsin.

“Ba‘zan Rabbii O‘z jamoatining xavf-xatarlarini va dushmanlari tomonidan unga yetkazilgan jarohatni unutgandek tuyulishi mumkin. Ammo Xudo unutmagan. Bu dunyoda Xudoning qalbiga Uning jamoatidek aziz hech narsa yo‘q. Dunyoviy siyosat uning tarixini buzishi Uning irodasi emas. U O‘z xalqini Shaytonning vasvasalari tomonidan yengib qo‘yilishiga tashlab qo‘ymaydi. U O‘zini noto‘g‘ri tanitadiganlarni jazolaydi, ammo chin dildan tavba qiladiganlarning barchasiga inoyat ko‘rsatadi. Masihiy xarakterni shakllantirish uchun kuch

so‘rab Unga yolvoradiganlarga, U zarur bo‘lgan barcha yordamni beradi.”

“Oxirzamon paytida Xudoning xalqi yurtida qilinayotgan jirkanch ishlar uchun oh-faryod qiladi va nola chekadi. Ular ko‘z yoshlar bilan yovuzlarni ilohiy qonunni oyoqosti qilishdagi xavf-xatarlaridan ogohlantiradilar va ifoda etib bo‘lmas qayg‘u bilan tavba ichida Egamiz oldida o‘zlarini kamsitadilar. Yovuzlar esa ularning qayg‘usini masxara qiladilar va jiddiy da‘vatlarini mazax ostiga oladilar. Ammo Xudo xalqining iztirobi va o‘zini past tutishi, gunoh oqibatida yo‘qotilgan kuch hamda xulq-atvor olijanobligini ular yana qayta qo‘lga kiritayotganlarining shubhasiz dalilidir. Aynan ular Masihga tobora yaqinlashayotganlari, ko‘zlari Uning mukammal pokligiga qadalganligi sababli, gunohning benihoya gunohkorligini shunchalik ravshan anglaydilar. Muloyimlik va kamtarlik muvaffaqiyat hamda g‘alabaning shartlaridir. Xochning etagida bosh egadiganlarni ulug‘vorlik toji kutmoqda.

Xudoning sodiq, ibodatli bandalari, go‘yo, U bilan birga ichkariga berkitilgandekdir. Ularning o‘zlari qanchalik ishonchli tarzda himoyalanganlarini bilmaydilar. Shayton tomonidan gijgijlangan bu dunyoning hukmdorlari ularni yo‘q qilishga urinmoqdalar; ammo agar Xudoning farzandlarining ko‘zlari Do‘tandagi Elishaning xizmatkorining ko‘zlari ochilgani kabi ochilsa edi, ular Xudoning farishtalari o‘z atroflarida qarorgoh qurganini, zulmat lashkarlarini tiyib turganini ko‘rgan bo‘lardilar.

“Xudoning xalqi Uning huzurida jonlarini xor tutib, yurak pokligi uchun yolvorar ekan, shunday buyruq beriladi: «Bu iflos kiyimlarni yechib tashlang», va dalda beruvchi so‘zlar aytiladi: «Mana, gunohingni sendan ketkazdim, seni bayramona liboslar bilan kiydiraman». Zakariyo 3:4. Masihning solihligining beg‘ubor libosi sinovdan o‘tgan, vasvasaga duchor bo‘lgan, sodiq Xudo farzandlariga kiydiriladi. Nafratlangan qoldiq ulug‘vor kiyimlarga burkanadi va endi hech qachon dunyoning buzuqliklari bilan bulg‘anmaydi. Ularning nomlari Qo‘zining hayot kitobida saqlanib qoladi, barcha asrlarning sodiqlari qatoriga yozib qo‘yiladi. Ular aldanchining hiylalariga qarshi turdilar; ular ajdahoning o‘kirig‘i bilan sadoqatlaridan qaytarilmadilar. Endi ular vasvasachining makrlaridan abadulabad omondirlar. Ularning gunohlari gunohning muallifiga yuklanadi. Ularning boshlariga «chiroyli salla» qo‘yiladi.”

«Shayton o‘z ayblovlari ilgari surib turgan paytda, ko‘rinmas muqaddas farishtalar u yoqdan bu yoqqa qatnab, sodiq kishilarning ustiga tirik Xudoning muhrini qo‘yib yurgan edilar. Bular Qo‘zi bilan birga Sion tog‘ida turadigan, peshonalariga Otaning nomi yozilganlardir. Ular taxt oldida yangi qo‘shiqni kuylaydilar — bu qo‘shiqni yerdan najot bilan sotib olingan yuz qirq to‘rt mingdan boshqa hech kim o‘rgana olmaydi. “Bular Qo‘zi qayoqqa bormasin, Uning ortidan boradiganlardir. Bular Xudo va Qo‘ziga bag‘ishlangan ilk hosil sifatida odamlar orasidan najot bilan sotib olinganlardir. Ularning og‘zida hiyla topilmadi, chunki ular Xudoning taxti oldida aybsizdirlar.” Vahiy 14:4, 5.»

“Endi Farishtaning quyidagi so‘zlari to‘la amalga oshdi: ‘Endi eshit, ey oliy ruhoniy Yoshua, sen va oldingda o‘tirgan hamrohlaring; chunki ular hayratlanadigan odamlardir; zero, mana, Men O‘z Qulim — Niholni keltiraman.’ Zakariyo 3:8. Masih O‘z xalqining Qutqaruvchisi va Xaloskoridir, deb namoyon bo‘ladi. Endi, darhaqiqat, qoldiq ‘hayratlanadigan odamlardir’, chunki ularning musofirlik yo‘lidagi ko‘z yoshlari va tahqirlanishi Xudo va Qo‘zining huzurida quvonch va izzatga o‘rin bo‘shatadi. ‘O‘sha kunda Egamizning Niholi go‘zal va

ulug‘vor bo‘ladi, yerning hosili esa Isroildan qutulib qolganlar uchun a‘lo va ko‘rkam bo‘ladi.
Va shunday bo‘ladiki, Sionda qolgan va Quddusda saqlanib qolgan har bir kishi, ya’ni
Quddusda tiriklar qatoriga yozilganlarning har biri, muqaddas deb ataladi.’ Ishayo 4:2, 3.”
Payg‘ambarlar va Shohlar, 587–592.